

**ΡΑΨΩΔΙΑ Α: 149-245: Η ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΑΝΔΡΩΝ ΚΑΙ Η ΤΕΛΕΣΙΔΙΚΗ
ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΑΧΙΛΛΕΑ**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ – ΠΛΑΓΙΟΤΗΤΑΙ

- 1.ΣΤΙΧΟΙ 149-172: Η έντονη αντίδραση του Αχιλλέα και η απειλή του για αποχώρηση από τον πόλεμο
- 2.ΣΤΙΧΟΙ 173-188: Η απειλητική ανταπάντηση του Αγαμέμνονα
- 3.ΣΤΙΧΟΙ 189-193: Ο Αχιλλέας ταλαντεύεται Να σκοτώσει τον Αγαμέμνονα ή όχι;
- 4.ΣΤΙΧΟΙ 194-199: Η επέμβαση της Αθηνάς
- 5.ΣΤΙΧΟΙ 200-206: Η αντίδραση και ο λόγος του Αχιλλέα
6. ΣΤΙΧΟΙ 207-215: Η συμβουλή και οι υποσχέσεις της Αθηνάς
7. ΣΤΙΧΟΙ 216-223: Η υπακοή του Αχιλλέα και η αποχώρηση της Αθηνάς
- 8.ΣΤΙΧΟΙ 224-245: Το ξέσπασμα του Αχιλλέα , ο όρκος του και οι προβλέψεις του για το μέλλον

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ

Για την εξυπηρέτηση της **ποιητικής οικονομίας**, από τους Αχαιούς αντιδρά μόνον ο Αχιλλέας. Εξαπολύει βρισιές εναντίον του Αγαμέμνονα (πανουργότατε, με αναίδειαν ενδυμένε, αναίσχυντε, σκυλοπρόσωπε) επειδή τον είχε ερεθίσει πιο πριν με την απειλή του ότι θα πάρει το γέρας άλλου Αχαιού αλλά και λόγω του ειρωνικού του ύφους. Συνεχίζει με μια **ρητορική ερώτηση** (Ισοδυναμεί με πρόταση κρίσης και κρύβει μέσα της την απάντηση). Δεν υπάρχει κανείς Αχαιός να τον βοηθήσει είτε στην επιστροφή της Χρυσήϊδας είτε στον πόλεμο.

Ακολουθως αναφέρει ότι δεν είχε κανέναν λόγο να πάει στον Τρωικό πόλεμο παρά μόνο για να βοηθήσει τον Αγαμέμνονα και τον Μενέλαο.(Δες σχόλιο 159-160).- Πρέπει να προσέξουμε ότι την εποχή εκείνη δεν υπήρχε ανεπτυγμένη η εθνική συνείδηση. Αυτή καλλιεργείται με τους ελληνοπερσικούς πολέμους.

Θεωρεί ατιμία προς το πρόσωπό του την πιθανότητα να του πάρει τη δική του δούλη ο βασιλιάς. Του καταλογίζει **αχαριστία, αναίδεια, ύβρη**. Παράλληλα εκφράζει και ένα παράπονο που είχε από παλιά. Ποτέ δεν τον τιμούσαν όπως του άξιζε καθώς είναι ο κύριος υπεύθυνος για τις νίκες τους και πάντα παίρνει μικρότερο δώρο από τον Αγαμέμνονα. Απειλεί λοιπόν να γυρίσει στην πατρίδα του παρά να συνεχίσει να υφίσταται την αδικία αυτή.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Ο Αγαμέμνων: -Αδιαφορεί για την αποχώρηση του Αχιλλέα. Δεν τον έχει ανάγκη και δεν τον υπολογίζει. Εξυψώνει τους άλλους Αχαιούς που τον δοξάζουν - Δηλώνει πως έχει στο πλευρό του τον Δία. Με αυτόν τον τρόπο εμψυχώνει και τους άλλους , για να μην πτοηθούν από την αποχώρηση του Αχιλλέα, ξέροντας ότι έχουν στο πλευρό τους τον Δία. Αυτό βέβαια είναι **επική ειρωνεία** γιατί εμείς ξέρουμε ότι ο Δίας θα βοηθήσει τον Αχιλλέα. Εκφράζει έντονα το μίσος του για τον Πηλείδη και μεταθέτει την ευθύνη πάνω του. Τον κατηγορεί για εριστικότητα. Ταυτόχρονα αναγνωρίζει την ανδρεία του αλλά την αποδίδει στους θεούς, υποβαθμίζοντάς τον. - Χρησιμοποιώντας μια σειρά από προσωπικές αντωνυμίες α' προσώπου (εγώ, εμένα) –που φανερώνουν και τον εγωκεντρικό χαρακτήρα του- εξαπολύει προσωπική απειλή προς τον Αχιλλέα πως θα πάρει τη δική του δούλη, τη Βρισηίδα.

-Η κίνησή του αυτή θα είναι και ένας παραδειγματισμός για όλους τους άλλους που θα σκεφτούν να απειθαρχήσουν στο μέλλον. Κάνει έτσι μια επίδειξη δύναμης προς όλους τους συγκεντρωμένους Αχαιούς.

ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΠΕΔΙΩΚΑΝ ΤΗΝ ΤΙΜΗ. ΟΜΩΣ ΠΩΣ ΤΗΝ ΑΝΤΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΝ;
ΤΙΜΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΧΙΛΛΕΑ: παλικάριά στη μάχη, αναγνώριση της προσφοράς του, ηρωισμός, αξία του ως πολεμιστή
ΤΙΜΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑ: κύρος της εξουσίας, δόξα , υπακοή από όλους

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ

Στην ενότητα αυτή περνάμε από το ζωντανό και έντονο **διάλογο** των δύο ηρώων στην **περιγραφική αφήγηση**. Με αυτήν αποδίδονται οι ψυχικές καταστάσεις των ηρώων, διάφορες εκδηλώσεις τους ή γίνεται η μετάβαση από τον ένα ομιλητή στον άλλο και δίνονται πληροφορίες για τη δράση.

Ο **παντογνώστης αφηγητής** Όμηρος γνωρίζει πως μέσα στο μυαλό του Αχιλλέα υπάρχουν δύο σκέψεις που τον ταλανίζουν. Μέσα του μάχονται το συναίσθημα και η λογική και η κίνηση που κάνει να πιάσει το σπαθί του, δείχνει πως το συναίσθημα υπερτερεί.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΕΤΑΡΤΗ

Η Αθηνά εμφανίζεται με **επιφάνεια** για να συγκρατήσει τον Αχιλλέα, ορατή μόνο από αυτόν. Ως ο από μηχανής θεός της τραγωδίας έρχεται να δώσει τη λύση. Ο Αχιλλέας, δεν είναι δυνατόν να αμαυρώσει το όνομά του από μια δολοφονία τόσο ντροπιαστική, αλλά ούτε και ο Αγαμέμνων να πεθάνει καθώς είναι βασικός ήρωας. Η ενότητα αυτή εμπλουτίζεται από τις **οπτικές εικόνες** του Αχιλλέα και της Αθηνάς.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΜΠΤΗ

Ο Αχιλλέας εκφράζει το παράπονο του στην Αθηνά αλλά και τη βεβαιότητά του πως ο Ατρείδης θα τιμωρηθεί για την αδικία που του κάνει.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΚΤΗ

Στα λόγια της Αθηνάς **προοικονομείται** η τιμωρία του Αγαμέμνονα αλλά και η δικαίωση του Αχιλλέα από τους Αχαιούς που με πολλά δώρα θα τον εκλιπαρούν να ξαναμπει στη μάχη.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΒΔΟΜΗ

Ο Αχιλλέας υπακούει στις δύο θεές έτσι ώστε και αυτές να τον εισακούουν στο μέλλον(**ανταποδοτική σχέση**). Η κίνησή του αυτή δείχνει έναν ευσεβή άνθρωπο.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΟΓΔΟΗ

Ο Αχιλλέας ξεσπάει την οργή του πάνω στον Αγαμέμνονα με ακόμη πιο έντονο λόγο. Τον προσβάλλει με τους πιο υβριστικούς λόγους. Είναι μέθυσος(μεγάλη ντροπή για τους Έλληνες του μέτρου), αναιδής, λαοφάγος(αυτός που τρώει τα αγαθά του λαού του) και δειλός που ποτέ δεν τολμάει να μπει στη μάχη! Το μόνο που τον ενδιαφέρει είναι τα δώρα και η εξουσία του πάνω στους άλλους! Η αντίδρασή του και οι χαρακτηρισμοί του είναι υπερβολικοί αλλά είναι το αποτέλεσμα της οργής που νιώθει και της ανάγκης να διατηρήσει το γόητρό του μπροστά στους άλλους Αχαιούς που δεν είχαν δει την Αθηνά. Στη συνέχεια στρέφεται κατά του συνόλου των Αχαιών χαρακτηρίζοντάς τους αχρείους καθώς δεν αντιδρούν στις αδικίες του βασιλιά τους. (Δες το σχόλιο 232) Το σημείο αυτό

είναι και **προοικονομία**. Ο Αχιλλέας θα αδιαφορήσει για την τύχη όλων των Αχαιών, όταν βρεθούν μπροστά στη μανία του Έκτορα.

-Στην ενότητα φαίνονται και οι **πολεμικοί τρόποι** της εποχής: ενέδρες ή ανοιχτή επίθεση)

-**Όρκος Αχιλλέα**: Ορκίζεται ότι δε θα βοηθήσει του Αχαιούς όταν θα τους σκοτώνει ο Έκτορας. Δεν κάνει λόγο για την αποχώρησή του-αυτή είναι σίγουρη- αλλά για τις ολέθριες συνέπειες της απουσίας του. Ο ήρωας ορκίζεται στο ραβδί που κρατάει και είναι σύμβολο της δικαιοσύνης. Μόνο όταν αυτό το ξύλινο σκήπτρο βγάλει φύλλα και κλαδιά, θα μπει κι αυτός στη μάχη. Αυτό ονομάζεται «σχήμα του αδυνάτου», καθώς κάτι τέτοιο δεν πρόκειται να πραγματοποιηθεί ποτέ και η απόφασή του είναι τελεσίδικη. Την τεχνική αυτή τη συναντάμε και στα δημοτικά τραγούδια: «Σαν έρθει η μάνα μου απ' τη γη και ο κύρης μου απ' τον Άδη, τότε κι ετούτος μένανε γυναίκα θα με πάρει»

Ταυτόχρονα **προοικονομεί** τα μελλούμενα και την άσχημη θέση του ανήμπορου Αγαμέμνονα και όλων των Αχαιών (στ.241-245)

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΑΧΙΛΛΕΑ: οργισμένος, ασυμβίβαστος, ευερέθιστος, παρορμητικός, ευσεβής, υπερβολικός, εκδικητικός, πικραμένος, αγανακτισμένος.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑ: οξύθυμος, εριστικός, εγωιστής -υπερφίαλος- αλαζόνας-κομπορημών- μεγαλομανής- μνησικάκος-εκδικητικός-αυταρχικός-εγωκεντρικός-προκλητικός-αδιάλλακτος-αχάριστος

ΕΡΓΑΣΙΕΣ:

1. Για ποια θέματα κατηγορεί ο Αχιλλέας τον Αγαμέμνονα και ποιο είναι το παράπονο του;
2. Να εντοπίσετε τις διαφορές μεταξύ των δυο λόγων του Αχιλλέα (στ.123-130 και στ.150-172)
3. Να εντοπίσετε τα πολιτιστικά στοιχεία των παραπάνω ενοτήτων.
4. Ποια στοιχεία για τη ζωή και την οργάνωση του στρατοπέδου δίνονται στους στ.54-245;
(συνέλευση – ιεραρχία - σχέσεις αρχηγών με αρχιστράτηγο και θρησκευτική εξουσία- ληστρικές επιδρομές-διανομή λείας-πολεμικοί τρόποι)
5. Να υπογραμμίσετε σε ολόκληρη την ενότητα στίχους που αναφέρονται στο αίσθημα της τιμής των δυο ηρώων. Πώς αντιλαμβάνεται την τιμή ο Αχιλλέας και πώς ο Αγαμέμνονας;
6. Να αιτιολογήσετε τους χαρακτηρισμούς του Αγαμέμνονα και του Αχιλλέα που δίνονται πιο πάνω.
8. Να αναζητήσετε σε όλο το απόσπασμα τα σημεία όπου υπάρχει διάλογος και περιγραφική αφήγηση.